

ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องสิทธิสัตว์ในพุทธปรัชญา กับมุมมองของปีเตอร์ ซิงเกอร์

A Comparative Study on Animal Right in Buddhist Philosophy and Peter Singer's Perspective

พระครูกิตติภทธานุยุต (จักรินทร์ มาชวน)
Phrakrukittiphattaranuyut (Chakkarin Machun)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

อุเทน ลาพิงค์
Uten Larping

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

Corresponding Author, E-mail : Chakkarin_410@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดสิทธิสัตว์ในพุทธปรัชญา 2) เพื่อศึกษาแนวคิดสิทธิสัตว์ในมุมมองของปีเตอร์ ซิงเกอร์ และ 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดสิทธิสัตว์ในพุทธปรัชญาในมุมมองของปีเตอร์ ซิงเกอร์ พบว่าปรัชญาสิทธิเสรีภาพ คือ มนุษย์คือสัตว์ประเภทหนึ่ง และมีวิวัฒนาการเพื่อการอยู่หรือดำรงชีพให้อยู่รอด และมนุษย์ในทัศนะทางศาสนาจะมีความเชื่อที่ว่า มนุษย์เกิดมาโดยมีความประเสริฐ หรือเป็นสิ่งที่สัตว์ประเภทอื่นไม่สามารถมีหรือเรียนรู้ได้ คือสติปัญญา และในที่นี้ สติปัญญาคือสิ่งที่เราทำให้มนุษย์สามารถปกป้องตนเองให้มีสิทธิเสรีภาพได้ในสังคม และ วิเคราะห์สิทธิเสรีภาพของสัตว์ คือ ความมีสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ จึงต้องย้อนกลับไปมองว่า สิ่งที่มนุษย์มองไม่เห็นตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกของการบ่มเพาะความรู้คืออะไร และสิ่งใดที่แยกระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ในขณะที่เกิด การดำรงอยู่ และการตายเป็นธรรมชาติที่เรียกว่าสามัญลักษณะที่ไม่สรรพสิ่งใดหนีพ้นไปได้ และสิ่งที่อยู่เหนือกว่ามนุษย์ทั้งหลายในทางอภิปรัชญา จริยศาสตร์ หรือคุณวิทยา ควรจะเรียกว่าเป็นสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมของสรรพสิ่งหรือไม่

คำสำคัญ : สิทธิเสรีภาพ, สัตว์

Abstract

This research article contains three objectives (1) to study the rights and freedom philosophy and (2) to analyze the rights and freedoms of animals. It was found that the philosophy of rights and liberties is that human beings are a type of animal. and has evolved to survive or survive and human beings in a religious view will have the belief that Human beings are born with dignity. Or what other animals cannot have or learn is intelligence. And here intelligence is the stimulus that enables humans to defend themselves to have their rights and freedoms in society. of the human therefore had to go back and look at What is it that humans have not seen since the earliest days of cultivating knowledge? and what distinguishes humans and animals Whereas birth, existence, and death are so-called ordinary natures that nothing else can escape. And should anything that transcend all human beings in metaphysics, ethics or morals should be called equal freedoms of all things?

Keywords: Freedom, Animals

บทนำ

สิทธิเสรีภาพคืออะไร

อำนาจอธิปไตยหรือสิทธิเสรีภาพต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวและสมบูรณ์ ด้วยเหตุที่ว่า มนุษย์สามารถเลือก และเป็นอิสระ เผ่าพันธุ์มนุษย์แบ่งออกเป็นปศุสัตว์หลาย ๆ ฟอง กระนั้น เพราะโดยรูปแบบการปกครองเป็นการเปลี่ยนอำนาจเป็นสิทธิ เปลี่ยนความเชื่อฟังเป็นหน้าที่จึงนำไปสู่การวางสัญญาประชาคม บนการรวมตัวกันของคนหมู่มาก ซึ่งต้องการปกป้องพิทักษ์คน และทรัพย์สินของสมาชิก ดังนั้น มนุษย์จึงมีเสรีภาพทางธรรมชาติ และการรวมกลุ่มกันทางสังคมก็เพื่อป้องกันสภาวะสงคราม มนุษย์ทุกคนจึงยินยอมอบสิทธิทั้งหมดให้แก่ชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหานั้นภายใต้ข้อกำหนดของเจตจำนงร่วม (ฌอง ฌาคส์ รูสโซ, 2563 : 75-95)

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในมาตรา 25 เป็นบัญญัติคุ้มครองไว้

เป็นการเฉพาะ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่ไม่กระทบกระเทือน ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ จากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นต้น (สถาบันนิติธรรมาลัย, 2565 : ออนไลน์)

ดังนั้น สิทธิเสรีภาพ จึงเป็นข้อตกลงที่มนุษย์ในสังคมมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกัน และไม่เป็นการเบียดเบียนทำร้ายกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังจะเห็นกันมาตั้งแต่ในอดีตตั้งแต่ยุคกรีก ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรม ซึ่งรวมหมายถึงการก้าวก้าวต่อสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การใส่ร้ายป้ายสี การดูหมิ่นดูแคลนผู้อื่น ดังนั้น ความยุติธรรมอันเป็นเรื่องของจริยศาสตร์การกระทำจึงถูกหยิบยกมาใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคม ยกตัวอย่างการสืบทอดเจตนาเรื่องสิทธิเสรีภาพของนักปรัชญาสายอัตถิภาวนิยม โดยมักจะมีการถกเถียงหรือถูกกล่าวหาว่าหลักปรัชญาของกลุ่มนี้เป็นพวกหัวรุนแรง แข็งข้อต่อสังคม แต่หากมองถึงทัศนะความรู้ความเข้าใจของปัญญามนุษย์แล้ว มนุษย์ย่อมมีสิทธิเสรีภาพตั้งแต่กำเนิด แต่มนุษย์ก็ถูกตัดทอนสิ่งเหล่านั้นลงไปเรื่อย ๆ อย่างเช่น การถูกตั้งชื่อ การถูกแยกเพศ การถูกแยกกลุ่มชนชั้น และสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลต่อความเป็นมนุษย์โดยเสรีภาพตามธรรมชาติ เมื่อเติบโตขึ้นในสังคม

สิทธิเสรีภาพของพุทธปรัชญาคืออะไร

พระพุทธเจ้าทรงนิยามธรรมาธิปไตย มิใช่เอาตนเป็นใหญ่ หรือโลกาธิปไตยที่เอาพวกพ้องเป็นใหญ่ ดังพระองค์แสดงไว้อย่างชัดเจน ว่า “ที่ใดไม่มีสัตบุรุษที่นั่นมิใช่สภา” และพระพุทธเจ้าวางหลักการปกครองของพระสงฆ์โดยมีประโยชน์เป็นเป้าหมาย คือ (1) เพื่อหมู่คณะยอมรับว่าดี (2) เพื่อให้หมู่คณะมีความสุข (3) เพื่อช่มคนชั่ว (4) เพื่อปกป้องคนดี (5) เพื่อขจัดทุกข์ในปัจจุบัน (6) เพื่อตัดทุกข์ในอนาคต (7) เพื่อผู้ที่ยังไม่ศรัทธาได้มีความศรัทธา (8) เพื่อสร้างจิตของคนที่ไม่ศรัทธา ให้เกิดความเลื่อมใสยิ่ง ๆ ขึ้นไป (9) เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระพุทธศาสนา (10) เพื่ออนุเคราะห์พระวินัย หลักการอันดีงามของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565 : ออนไลน์)

การฆ่าหรือเบียดเบียนสัตว์ในทางพระพุทธศาสนา ต้องมองถึงพุทธจริยศาสตร์ขั้นพื้นฐาน คือ เบญจศีล เบญจธรรม ได้แก่ ศีล 5 ธรรม 5 โดยเฉพาะในข้อ “ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ” คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเอง และไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า การเว้นจากการฆ่าสัตว์ มีความกรุณาในสัตว์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักของการให้สิทธิเสรีภาพ (มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา, 2565 : ออนไลน์)

ดังนั้น การมองเห็นถึงสิทธิเสรีภาพ คือ การมีสิทธิและหน้าที่ในการพึงปฏิบัติให้เป็นพระสงฆ์ที่ดี มีเมตตากรุณา ไม่อิจฉาริษยา เห็นผิดเป็นชอบ และดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทุกชาติศาสนา และต้องดำรงตนให้อยู่ในหลักการปกครองเพื่อความสุสันติของสังคม ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์เป็นแบบอย่างของสัตว์บุรุษหรือผู้ดี ในทิศทางการให้การเสียสละตนเอง โดยมอบสิทธิแก่ประชาชนเพื่อชมคนชั่ว ปกป้องช่วยเหลือคนดี อันจะเกิดเป็นแรงศรัทธาแก่ผู้คนในสังคมให้ดำรงตนทำความดี และการละเว้นการเบียดเบียน การไม่เข่นฆ่าผู้อื่นทางจิตใจ การไม่อาฆาตเคັนหรือปองร้ายในรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้นความเป็นสิทธิเสรีภาพที่ดีก็จะเกิดขึ้นและเป็นประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติอย่างแน่นอน

สัตว์มีสิทธิเสรีภาพหรือไม่

หากกล่าวถึงมนุษย์ที่ศณะทางวิทยาศาสตร์ จะเห็นว่ามนุษย์มีสปีชีส์หรือวิวัฒนาการแบบเดียวกับสรรพชีวิตบนโลกใบนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อสนใจถึงสิทธิเสรีภาพของสัตว์ที่มีไข่มนุษย์ โดยอาจจะไม่มองถึงเหตุผลของระดับปัญญาหรือความรู้ของสัตว์ตามสัญชาตญาณ แต่จะมองถึงหลักของการเกิด แก่ เจ็บ และตายเช่นเดียวกับมนุษย์

แนวคิดสิทธิเสรีภาพของสัตว์ทางจริยศาสตร์ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยถือว่าสัตว์ไม่มีสถานะทางศีลธรรม ถือว่าสัตว์มีสถานะทางศีลธรรมแต่ไม่เท่ากับมนุษย์ ถือว่าสัตว์มีสถานะทางศีลธรรมที่เท่ากับมนุษย์ทุกประการ ซึ่งทัศนะเหล่านี้ต่างใช้การตัดสินด้านสติปัญญาและเหตุผล (พระสมุห์อดิเรก อาทิจจพโล (โลกะนัง), 2561 : 5) และปัจจุบันได้มีความเคลื่อนไหวทางสิทธิเสรีภาพของสัตว์กระทั่งเกิดเป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ขึ้นมา โดยมีลักษณะสำคัญ คือ (1) ตั้งอยู่บนฐานคิดของลัทธิอรรถประโยชน์นิยม แบบเป้าหมายในการสร้างความพอใจจากการได้รับความนิยมของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด (2) ให้ความสำคัญกับมโนทัศน์เรื่องความเสมอภาค และแผ่ขยายความเสมอภาคนั้นขยายไปยังสายพันธุ์อื่นนอกเหนือจากมนุษย์ (3) การรับผิดชอบทางศีลธรรม ไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่ตั้งมือทำ แต่รวม

ถึงเรื่องที่ไม่ได้ลงมือทำด้วย และ (4) การให้เหตุผลทางจริยธรรม โดยระดับของการหยั่งรู้ และระดับของการวิพากษ์

มุมมองในเรื่องสิทธิเสรีภาพของสัตว์จึงเป็นไปได้ในหลายกรณี แต่ผู้วิจัยมองเห็นว่าสิทธิเสรีภาพของสัตว์หากจะเชื่อมโยงกับหลักศีลธรรมของมนุษย์ก็ต้องมองถึงเรื่องของการกระทำในการถือกำเนิดอย่างที่ได้กล่าวไปในเบื้องต้น ซึ่งความเป็นสัตว์ก็ยิ่งถือว่ามีศักยภาพในการฝึกฝน พัฒนาดี เรียนรู้ และเข้าใจระดับของการอยู่รอดได้เช่นเดียวกันกับมนุษย์ เช่นทัศนะกรรมในมุมมองของพุทธปรัชญา ดังนี้

สัตว์ทุกชีวิตบนโลกไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ย่อมมีกรรมเป็นของตนเองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นกรรมเก่าหรือกรรมใหม่ ความดีหรือความเลว กุศลวิบาก อกุศลวิบาก ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่ตนเองสั่งสมมา และทัศนะกรรมที่เป็นประเด็นสอดคล้องต่อสิทธิเสรีภาพของสัตว์ในที่นี้ คือ เรื่องอุปปีฬกรรม อันเป็นกรรมบีบคั้นหรือเบียดเบียน และเรื่องอุปฆาตกรรม กรรมตรอน (พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, 2565 : ออนไลน์) โดยกรรมที่กล่าวมานั้น จะทอดแทรกเข้าไปในเรื่องของสิทธิเสรีภาพในแบบของการกระทำ ซึ่งเป็นจุดหมายทาง จริยศาสตร์ที่มนุษย์มักยกมาอ้างเป็นเหตุและผลด้านการตัดสินใจ ความดีความชั่ว ส่วนเรื่องทัศนะกรรมทางพุทธปรัชญา ด้านกรรมบีบคั้นนั้นเกิดขึ้นด้วยความพอใจที่จะกระทำอันเกี่ยวเนื่องด้วยความสุขและความทุกข์ ด้านกรรมตรอนก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในมุมมองของการตัดสินใจเรื่องความดีความชั่ว และหากจะมองในความเป็นจริงด้านสิทธิเสรีภาพของสัตว์ด้วยกรรมในพุทธปรัชญา จะมองว่าเพราะเกิดมาเป็นสัตว์จึงจะต้องรับกรรมโดยเป็นอาหาร เป็นสิ่งที่ต้องถูกทรมานเลี้ยงดูจับขัง เป็นสิ่งที่ต้องนำมาต่อสู้กันอย่างป่าเถื่อน เป็นสิ่งที่มีค่าไม่เท่ามนุษย์ ก็เสมือนกับการตัดสินใจในแง่นี้จะเป็นเหตุผลที่ลบล้างทฤษฎีการเกิด แก่ เจ็บ และตายของพุทธศาสนาโดยสิ้นเชิง

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ด้วยเหตุที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมแบบเผ่าพันธุ์นิยม คือ การมีความคิดเป็นอคติหรือทัศนคติพื้นฐานอันไร้ซึ่งเหตุผลต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์จึงเป็นไปได้ในลักษณะของการขูดรีดเพื่อผลประโยชน์ เพราะสัตว์ได้ถูกจัดให้อยู่ในสถานะที่ต่ำกว่ามนุษย์ การดำรงอยู่ของสัตว์จึงเป็นไปได้เพื่อตอบสนองตามแนวคิดหรือต่อเป้าหมายของมนุษย์เท่านั้น (สุภาพรรณ ไกรเดช และวราณวิสาข์ ไชโย, 2563 : 28) ดังนั้น ภายใต้กฎของสัญญาติญาณมนุษย์ที่ดิบเถื่อนรุนแรง มองข้ามสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อย่างเหี้ยมหยามดูหมิ่น กระทำการโดยบ้าอำนาจด้วย

ระบบทางวิวัฒนาการ ด้วยเหตุปัจจัยของการดำรงอยู่อย่างไว้ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ต่อสัตว์ทุกประเภทซึ่งยังรวมถึงมนุษย์ในเผ่าพันธุ์กันเองอีกด้วย และหากจะยกเรื่องกรรม มาเป็นข้ออ้างทั้งหมด ผู้วิจัย ในฐานะเป็นผู้คงแก่เรียนทั้งด้านทางโลกและทางธรรม จึง มองว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์และสัตว์มีความประเสริฐเกื้อบเท่าเทียมกัน ซึ่งจะขาดก็แต่ การฝึกฝนให้สัตว์เหล่านั้นได้รู้ถึงคุณค่าของการเกิดมาอยู่ร่วมโลกเดียวกันเท่านั้น

การทำวิจัยเชิงเอกสารเรื่อง “ศึกษาสิทธิเสรีภาพของสัตว์” ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึง ต้องการเพิ่มภูมิปัญญาเพื่อความรู้ด้านชีวิตหรือชีววิทยาของสัตว์ถึงการเกิด การดำรงชีพ การตาย และวิเคราะห์แนวคิดสิทธิเสรีภาพของสัตว์ที่สอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพกับมนุษย์ เพื่อให้เกิดเป็นข้อมูลทางวิชาการที่มีคุณค่าอย่างยวดยิ่งต่อทุกสรรพชีวิตในจักรวาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดสิทธิสัตว์ในพุทธปรัชญา
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิดสิทธิสัตว์ในมุมมองของปีเตอร์ ซิงเกอร์
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดสิทธิสัตว์ในพุทธปรัชญา ในมุมมองของ ปีเตอร์ ซิงเกอร์

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- (1) ศึกษาปรัชญาสิทธิเสรีภาพ ได้แก่ ปรัชญาสิทธิเสรีภาพของตะวันตก ปรัชญาสิทธิเสรีภาพของตะวันออก
- (2) วิเคราะห์สิทธิเสรีภาพของสัตว์และมนุษย์ และอภิปรายผลเรื่องทัศนะทาง สิทธิเสรีภาพของมนุษย์ต่างดาว และรวบรวมองค์ความรู้เป็นผลลัพธ์ของงานวิชาการครั้งนี้ ด้วยคุณวุฒิและวิญญู ตำแหน่ง ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถด้านการศึกษา ของผู้วิจัยเองทั้งทางโลกทางธรรม
- (3) สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเอกสารเพื่อจัดทำเป็นบทความงานวิจัยเรื่อง “ศึกษาสิทธิเสรีภาพของสัตว์” ผู้วิจัยต้องการแสดงให้เห็นถึงขีดศักยภาพของการศึกษาและการวิเคราะห์ผลงาน จากการศึกษาในเอกสารตำราและในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางพุทธศาสนา ปรัชญา โดยผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังหวังถึงประโยชน์ต่อประชาชนหมู่มาก และประโยชน์แก่สรรพสิ่งในจักรวาล

1. ปรัชญาสิทธิเสรีภาพ

ปรัชญาสิทธิเสรีภาพของสัตว์ ผู้วิจัย ต้องการศึกษานี้อาหาของสิทธิเสรีภาพ โดยมองถึงภาพรวมด้านการให้ความหมาย ตัวแปร ทั้งในแง่ของปรัชญาและศาสนา ทั้งศึกษาสิทธิเสรีภาพของสัตว์ และวิเคราะห์เพื่อให้เห็นว่า สัตว์และมนุษย์มีสิ่งใดที่เรียกได้ว่าเป็นเรื่องของสิทธิเสรีภาพ ประกอบด้วยเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาปรัชญาสิทธิเสรีภาพ

ทัศนะคติสิทธิเสรีภาพทางอภิปรัชญา ไม่เชื่อว่ามนุษย์ได้ถูกโชคชะตากำหนดไว้ คือ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และกำหนดไม่ได้ ดังนั้นสิทธิและเสรีภาพจึงเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดผ่านผู้กำหนดชะตามาแล้ว เช่นเป็นวิถีชีวิตหรือเหตุการณ์และต้องยอมรับตามสิ่งที่เห็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ยกตัวอย่าง แม้รู้ว่าพระอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าแต่ก็ไม่สามารถทำอะไรกับพระอาทิตย์ได้ เช่นเดียวกับรู้ว่าทุกสรรพสิ่งก็ต้องตาย (John K.Roth and Frederick Sontag, 1988 : 193-194) ในแง่นี้จึงเป็นทัศนะเดียวกับพุทธปรัชญา ด้วยการยอมรับความจริงที่จะต้องเกิดขึ้นกับทุกสรรพสิ่งหรือทุกสรรพชีวิตในจักรวาล และเป็นสัจธรรมทางกฎแห่งธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

มนุษย์เกิดมาเสรี แต่โลกคือเครื่องพันธนาการ และมนุษย์มีเสรีภาพ ความเสมอภาค แต่เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันคุณสมบัติหรือความนึกคิดของมนุษย์ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง เริ่มห่างเหินจากตัวเอง และเริ่มมีความโหดร้ายกับบุคคลอื่น ตลอดจนความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ (Suphaphol, S., 2014 : 175) หรือเรียกว่าการดำรงอยู่ภายใต้วิถีทางสังคม ดังเช่น กฎที่มนุษย์ต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ประกอบด้วย (1) หลักปัจเจกนิยม เป็นการยอมรับให้สิทธิและเสรีภาพแก่มวลมนุษย์ (2) หลักเสรีภาพ การให้มนุษย์

ทั้งปวงมีเสรีภาพในการพูด นับถือศาสนา การชุมนุมอย่างสันติ การแสดงออก ที่ไม่ขัดขวางความสงบเรียบร้อยของสังคม (3) ความเสมอภาค เป็นการยอมรับสิทธิและโอกาสในความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค และ (4) ภราดรภาพ เป็นความสัมพันธ์ฉันท์เครือญาติหรือพี่น้องกัน การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตร (พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) และคณะ, 2563 : 86) เสรีภาพ จึงเป็นวิถีทางที่ต้องมีดุลยภาพในการใช้สิทธิและเสรีของมนุษย์ โดยจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งจัดเป็นดุลยภาพแห่งลักษณะของทางสายกลาง หรือเป็นวิถีแห่งความพอดีมีจุดศูนย์กลาง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550 : 35)

อุปสรรคของเสรีภาพที่จะเกิดในสังคม คือ (1) การเป็นทาส หรือการยอมตนอยู่ภายใต้อาณัติของผู้มีอำนาจ (2) กฎหมายที่ไร้ศีลธรรม ไม่ได้เป็นไปตามเจตจำนงเสรีของมนุษย์ในสังคม (3) รูปแบบที่นำมาใช้ปกครองไม่เป็นไปตามเจตจำนงของมนุษย์ในสังคม (พระมหานิกร ปัมทิโต และคณะ, 2563 : 130-131) ดังนั้น วิธีการแก้ไขอุปสรรคในเรื่องของสิทธิเสรีภาพจึงควรใช้แนวคิดแบบประนีประนอมทางพุทธปรัชญา ซึ่งมีทัศนะที่สอดคล้องกับลัทธิเจตจำนงเสรี เพราะบางครั้งมนุษย์มีพลังอำนาจที่เลือกและควบคุมการกระทำต่าง ๆ ของตนเองภายในข้อจำกัดบางอย่างได้ (สุทัศน์ ปิงศิริพัฒนา, 2565 : ออนไลน์)

ในทัศนะของปรัชญาสิทธิเสรีภาพ มนุษย์อาจจะเกิดมามีกรรมหรือไม่มีก็สุดแล้วแต่การคิดหรือการเข้าใจของแต่ละบุคคลในสังคม ซึ่งหากมองถึงความจริงแล้ว มนุษย์ย่อมไม่ยอมให้ถูกกีดกัน ถูกกักขัง ถูกรังแกหรือดูหมิ่น ทั้งลดทอนและเหยียดหยามศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะโดยทางใดก็ตาม และหากมองในทัศนะในเรื่องของกรรม จะกล่าวว่าเป็นกรรมที่ติดตัวตนเองมาแต่กำเนิดก็เห็นว่าจะไม่ถูกต้องเสียทีเดียว เพราะจริง ๆ แล้ว มนุษย์ไม่สามารถเลือกเกิดหรือจุติมาในท้องของมารดาได้ กรรมที่ว่า จึงเป็นสิทธิและเสรีภาพที่มนุษย์พอเกิดขึ้นมาแล้ว ได้ประสานชีวิตเข้ากับความเป็นสังคมในระบบของการอยู่รอด เป็นวิวัฒนาการที่ไม่อาจจะปฏิเสธได้ โดยหากมองว่า เสรีภาพหรือสิทธิที่มนุษย์ถูกจำกัดขึ้นมานั้น มีเงื่อนไขอันใด ตัวแปรใด หรือใครกำหนด และใช้กฎเกณฑ์ใดในการตัดสิน ดังนั้น เสรีภาพหรือสิทธิของมนุษย์ จึงมิได้อยู่จริงตามระเบียบของวิญญู แต่เป็นไปตามกระแสของการเคลื่อนไหวแห่งรูปแบบทางธรรมของจักรวาล เช่น มนุษย์เกิดขึ้นมา และรู้ได้ว่าเกิดขึ้นในตอนไหน คำถามนี้จะเกิดขึ้นตอนไหน และมนุษย์สร้างบรรทัดฐานทางสังคมขึ้นมาเพื่ออะไร หากไม่ใช้การกักขังความเป็นมนุษย์เพื่อไม่ให้จิต

วิญญาณอันเลวร้ายออกไปร้ายผู้อื่น เช่นทศณะที่ว่า หากไม่มีความชั่ว ความดีจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร กระนั้น ความชั่วจึงเป็นสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์ได้ทอนมันลงเหลือเพียงแค่ความคิด หรือการแสดงออกในรูปแบบอื่นที่ไม่ผิดกฎระเบียบทางสังคม หรือการไม่ขัดแย้ง การไม่ทำร้าย การไม่เบียดเบียนกระทั่งไม่สามารถควบคุมมันได้

สิทธิเสรีภาพ เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด และมนุษย์สามารถเลือกได้ว่า จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ที่ไม่ขัดแย้ง ไม่เป็นภัยต่อ ต่อสังคม และมนุษย์ยังจะต้อปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง ซึ่งหากมีการถูกระงับไม่ว่าด้วยเหตุผลกลใดก็ตาม มนุษย์สามารถที่จะป้องกันอำนาจด้วยขอบธรรมแห่งสิริภาพนั้นได้ และทำได้โดยขอบเขตของความดี หรือสิ่งที่มนุษย์คิดใคร่ครวญร่วมกันในการแสวงหาข้อตกลงแบบสังคม เพื่อแก้ไขในเรื่องของสิทธิเสรีภาพแล้ว

1.2 ปรัชญาสิทธิเสรีภาพของสัตว์

พฤติกรรมกรรมการกระทำหรือการแสดงออกของสัตว์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้พฤติกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสในการอยู่รอด ซึ่งสัตว์จะแสดงพฤติกรรมไปในทางที่เป็นประโยชน์เพื่อสมรรถภาพทางร่างกายสูงสุดต่อตัวเอง เช่น พฤติกรรมเลือกกินการกินอาหาร พฤติกรรมการเลือกคู่ พฤติกรรมเหล่านี้จะมีมาแต่กำเนิดโดยไม่ต้องเรียนรู้มาก่อน พฤติกรรมสัตว์แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ (1) มีแบบแผนและมีลักษณะเฉพาะของแต่ละเผ่าพันธุ์หรือสปีชีส์ ได้แก่ เป็นการเคลื่อนที่เข้าหาหรือออกจากสิ่งเร้าโดยมีทิศทางไม่แน่นอน เป็นการเคลื่อนที่เข้าหาหรือออกจากสิ่งเร้าโดยมีทิศทางแน่นอน พฤติกรรมที่มีแบบแผนแน่นอน โดยสิ่งเร้าจากภายนอก และ (2) พฤติกรรมการเรียนรู้ ที่สามารถปรับเปลี่ยนเนื่องจากประสบการณ์ที่ไม่ใช่เกิดจากการมีอายุมากขึ้น เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้จากยีนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พฤติกรรมความเคยชิน เปลี่ยนพฤติกรรมหรือการตอบสนองแบบเดิม พฤติกรรมการฝังใจ สิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข เรียนรู้ที่จะนำสิ่งเร้าใหม่เข้าไปทดแทนสิ่งเร้าเดิม พฤติกรรมการลองผิดลองถูก เชื่อมโยงพฤติกรรมหนึ่งกับการได้รางวัลหรือการถูกลงโทษ พฤติกรรมการลอกเลียนแบบ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการที่สัตว์ดูพฤติกรรมของสัตว์อื่นและเรียนรู้ข้อมูลสำคัญบางอย่างแล้วทำตาม พฤติกรรมการรู้จักใช้เหตุผล สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรก ถึงแม้ว่าจะไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน พฤติกรรมการใช้ความคิดประมวลข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ เป็นลักษณะถ่ายทอดทางพันธุกรรม และเป็นส่วนสำคัญในการแสดงออกของพฤติกรรม (อาภรณ์ รัชไชย, 2565 : ออนไลน์)

มนุษย์คือสัตว์ประเภทหนึ่ง และมีวิวัฒนาการเพื่อการอยู่หรือดำรงชีพให้อยู่รอดดังที่กล่าวมาในเบื้องต้น และมนุษย์ในทัศนะทางศาสนาจะมีความเชื่อที่ว่า มนุษย์เกิดมาโดยมีความประเสริฐ หรือเป็นสิ่งที่สัตว์ประเภทอื่นไม่สามารถมีหรือเรียนรู้ได้ คือสติปัญญา และในที่นี่ สติปัญญาก็คือสิ่งที่เราทำให้มนุษย์สามารถปกป้องตนเองให้มีสิทธิเสรีภาพได้ในสังคม ดังนั้น พฤติกรรมหรือวิวัฒนาการของสัตว์ จึงสำคัญด้านเหตุผล การพัฒนาวิวัฒนาการ การเรียนรู้เข้าใจระบบระเบียบทางความคิดที่ซับซ้อน และต่อการตัดสินใจเพื่อให้สิทธิและเสรีภาพแก่สัตว์ในทุก ๆ ประเภทเช่นกัน

สัตว์ จึงเป็นสิ่งที่ชีวิตที่สมควรได้รับสิทธิเสรีภาพ ไม่ควรมีการกักขัง ทำร้าย หรือนำไปเพื่อเป็นสิ่งที่สนองตัณหาของมนุษย์ ซึ่งหากกล่าวถึงการดำเนินชีวิตอันเป็นเรื่องสามัญปรกติของมนุษย์แล้ว ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องประทั้งชีวิตเพื่อความอยู่รอด โดยในทางพุทธศาสนา คือการมีชีวิตอยู่หรือจะเรียกว่าในระหว่างทางของการเกิดและตายนี้ ก็ต้องบริโภคน้ำเพื่อการอิงอาศัยเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้ปฏิบัติธรรมได้ เพื่อให้มีเรี่ยวแรงในการทำประโยชน์สุขแก่สังคม แต่การบริโภคนั้นก็ต้องอยู่ในขอบเขตของสิทธิเสรีภาพดังที่ได้กล่าวมา ตามแต่ปัจจัยของเจตนาเพื่อให้โลกใบนี้สุขสงบไม่มีการเบียดเบียน และการทำตนเองให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อสังคมภายใต้ขอบเขตทางสิทธิและเสรีภาพที่มีอยู่

การกินอาหารของพืชและสัตว์ตามสัญชาตญาณ การอยู่รอด และสืบเผ่าพันธุ์ ไม่ถือเป็นความขัดแย้งทางศีลธรรม และพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาหลายท่าน ได้ปฏิเสธการบริโภคเนื้อสัตว์เด็ดขาด เพราะถือว่าเป็นการสนับสนุนให้เกิดการฆ่าสัตว์ไม่มีที่สิ้นสุด พระพุทธศาสนาหลายท่าน ยังเชื่ออีกว่าพืชเป็นสิ่งมีชีวิต การฆ่าพืชจึงเป็นการพรากชีวิตเหมือนการฆ่ามนุษย์และสัตว์ ซึ่งพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมุ่งความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย บริโภคอาหารที่ชาวบ้านเห็นว่าสมควรและมีกำลังจัดถวายได้ และจิตมนุษย์สามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยไม่ขึ้นกับการบริโภคมังสาสัตว์ หรือเนื้อสัตว์แต่อย่างใด (พระครูอนุกูลกัลยาณกิจ, 2560 : 46)

2. วิเคราะห์สิทธิเสรีภาพของสัตว์

วิเคราะห์สิทธิเสรีภาพของสัตว์ ผู้วิจัย ได้มีทัศนะด้วยการรวบรวมองค์ความรู้ทางสิทธิเสรีภาพ และการมองสรรพสิ่งแบบละเอียดด้วยหลักการทางพุทธศาสนา ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเกิดความคิดที่ว่า มนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ด้วยสปีชีส์ หรือเรียกว่าความประเสริฐ ดังนั้น การวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องใช้การตีความและพรรณนา

ให้เห็นความสำคัญของสิทธิเสรีภาพในแง่ของสิ่งมีชีวิต หรือ มนุษย์ก็คือสิ่งมีชีวิตเหมือนกับสัตว์ และไม่อาจหลีกเลี่ยงการเกิด การดำรงอยู่ด้วยการเลี้ยงชีวิตให้เจริญเติบโต การมีสังคม และการสร้างบางสิ่งแก่อีกโลก รวมถึงจุดสุดท้ายที่ไม่ต่างกันคือความตาย ประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

2.1 สิทธิเสรีภาพของสัตว์ประเภทจุลินทรีย์กับมนุษย์

จุลินทรีย์ เป็นสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ได้แก่ แบคทีเรีย อาร์เคีย รา และยีสต์ สามารถพบจุลินทรีย์ได้แม้แต่ในสภาวะแวดล้อมที่สิ่งมีชีวิตอื่นอยู่ไม่ได้ หรือแม้กระทั่งในที่ไม่มีออกซิเจน มีชีวิตเซลล์เดียวหรือหลายเซลล์ โดยแต่ละเซลล์เป็นอิสระจากกัน จุลินทรีย์มีประโยชน์ช่วยรักษาสีแวดล้อมให้สะอาด เช่น การนำจุลินทรีย์มาบำบัดสารมลพิษที่ย่อยสลายยาก จุลินทรีย์กับการแพทย์โดยใช้เป็นตัวกลางในการผลิตสารที่จำเป็นเพื่อการรักษาโรค และจุลินทรีย์ที่ใช้ในการผลิตเครื่องดื่ม อาหารและอาหารเสริม และจุลินทรีย์กับการเกษตร ปุ๋ยชีวภาพ ในสภาพธรรมชาติ จุลินทรีย์ที่มีอยู่อย่างหลากหลายจะมีการควบคุมกันเองในวัฏจักรของสิ่งมีชีวิต เช่น ทำหน้าที่ป้องกัน กำจัด และยับยั้งการเจริญเติบโตของจุลินทรีย์ที่เป็นสาเหตุของโรคพืชด้วยการหมุนเวียนทรัพยากรให้ใช้ประโยชน์ได้ใหม่ในวัฏจักรของธาตุอาหารพืชและดิน และจุลินทรีย์บางชนิดสามารถสร้างอาหารได้เอง (digitalschool.club, 2565 : ออนไลน์)

ดังนั้น สัตว์ประเภทจุลินทรีย์จึงมีประโยชน์มากกว่ามนุษย์บางจำพวก และหากมองถึงสิทธิเสรีภาพของจุลินทรีย์กับมนุษย์ จะมองได้ว่าความเป็นจุลินทรีย์เป็นเซลล์ที่แตกตัวกันเพื่อทำหน้าที่ในการสร้างสมดุลให้กับธรรมชาติ เสรีภาพดังกล่าวไม่อาจมีอะไรมาบีบคั้นหรือหยุดกั้นได้ และจุลินทรีย์ยังสามารถดำรงอยู่ได้ในทุกสภาพ ไม่เดือดร้อน รู้จักการปรับตัว ซึ่งก็เปรียบได้กับว่าเป็นมนุษย์ในลักษณะที่รักในความสงบ สมถะ และสร้างคุณประโยชน์ให้กับโลกและธรรมชาติ และหากมนุษย์ไม่เรียนรู้ปรับตัวเพื่อเข้าใจถึงชีวิตของจุลินทรีย์ในธรรมชาติที่ดำรงอยู่ ก็เท่ากับว่ามนุษย์ได้ทำลายสิทธิเสรีภาพของตนเองเช่นกัน

2.2 สิทธิเสรีภาพของสัตว์ประเภทเชื้อไวรัสกับมนุษย์

ไวรัส คือ อนุภาคขนาดเล็ก และไม่สามารถมองด้วยตาเปล่าหรือกล้องจุลทรรศน์ธรรมดาได้ ไวรัสเปรียบเหมือนเป็นกาฝากที่อยู่ในร่างของสิ่งมีชีวิตอื่น ไม่สามารถเติบโตหรือแพร่พันธุ์นอกเซลล์อื่นได้ เพราะไวรัสมีโครงสร้างด้วยสารพันธุกรรมเพียงแค่อำนาจหนึ่งชนิด จึงจำเป็นต้อง

อาศัยการทำงานจากเซลล์โฮสต์หรือเซลล์เจ้าบ้านที่ไวรัสเข้าไปฝังตัว เช่น พีช สัตว์ และมนุษย์ ตามชนิดและสายพันธุ์ของไวรัส นั้น และโดยปกติไวรัสจะไม่มีการติดต่อข้ามสายพันธุ์ ยกเว้น ไวรัสนั้นจะเกิดการกลายพันธุ์ และไวรัสจะทำให้เซลล์ตาย ทำให้เซลล์เกิดการเปลี่ยนแปลง คุณสมบัติกลายเป็นเซลล์มะเร็งได้ (ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา, 2565 : ออนไลน์)

ดังนั้น ไวรัสจึงเป็นสัตว์ประหลาด ที่ต้องเกาะกินเซลล์ของสิ่งมีชีวิตอื่นเพื่อยังชีพ และยังทำให้สิ่งมีชีวิตอื่นต้องตื่นตายก่อนวัยอันควร แต่หากมองในแง่ของสิทธิเสรีภาพ กับตัวของไวรัสเอง ถือว่าเป็นสัตว์ที่มีสปิชีส์ที่โหดร้ายทารุณ และถือว่าเป็นแบบอย่างของความชั่วในทัศนะทางจริยศาสตร์ได้ด้วย เนื่องจากการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอดของสัตว์ประเภทนี้ที่ต้องทำร้ายหรือทำให้เกิดการสูญเสียสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่สิ่งมีชีวิตอื่น หากเปรียบกับมนุษย์ กล่าวได้ว่าจะต้องมีนิสัยดุร้ายชอบแยกแยะเลียบใส่ผู้อื่น ไม่มีการประนีประนอมหรือความเมตตาใด ๆ และเป็นเสมือนผู้ที่คอยขัดขวาง ก่อทวน ทำลายสิทธิและเสรีภาพ ชอบทำสงครามหรือใช้ความรุนแรงในการที่จะทำให้อีกฝ่ายต้องสูญเสียนั่นเอง

2.3 วิเคราะห์สิทธิเสรีภาพของสัตว์กับมนุษย์

ในการวิเคราะห์ตีความสิทธิเสรีภาพของสัตว์กับมนุษย์ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ สัตว์ในประเภทของจุลินทรีย์และไวรัส ซึ่งเป็นสัตว์ที่มนุษย์มักมองข้ามถึงสิทธิเสรีภาพ และมนุษย์ยังไม่นำมาคิดเพื่อประทั้งชีวิต หรือมองถึงปัจจัย 4 สัตว์ทั้ง 2 สปีชีส์ (จุลไวรัส) นี้แทบจะไร้ความหมายกับการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นความน่าสนใจในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงหยิบยกประเด็นสิทธิเสรีภาพของสัตว์ คือ จุลินทรีย์และไวรัส มาเป็นข้อทดสอบถึงภูมิปัญญาที่เปี่ยมล้นและเหมาะสมของมนุษย์

ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังต้องการนำเสนอทฤษฎีอันมีที่มาจากการศึกษาและวิเคราะห์ด้วยองค์ความรู้ที่เปี่ยมล้นทางวิชาการของโลกและธรรม ดังที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นแล้ว ซึ่งหากเป็นไปได้ ผู้วิจัยยังสนใจที่จะนำเสนอทฤษฎีการวิเคราะห์ตีความนี้กับการอธิบายผลต่อวงการปรัชญาระดับโลก ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาถึงแก่นแท้แห่งสิทธิและเสรีภาพแก่มวลมนุษยชาติอีกด้วย

ตีความสิทธิเสรีภาพทางสุนทรียเจตคติ

สัตว์ที่มีความหมายและไร้ความหมายด้านความงาม ด้วยความงดงามของจุลไวรัส มีอนุภาคที่เล็กมากและเล็กกระทั่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่เห็นความหมายหรือคุณค่าใด

ในตัวมัน แต่ในทัศนะของพุทธที่เปี่ยมล้นด้วยเมตตา ซึ่งเมตตาในที่นี้ ก็คือสิทธิเสรีภาพ ที่มนุษย์ควรจะมอบให้แก่สรรพสิ่ง เช่นการลอยแคว้งในจักรวาล หรือการถือกำเนิดของ จักรวาล ด้วยวิธีการย้อนถามกลับไปว่าจักรวาลเกิดขึ้นมาได้อย่างไร คำตอบก็คือ จักรวาล นั้นเกิดขึ้นมาจากความว่างเปล่า และมันเกิดขึ้นมาจากการแตกเป็นเสี่ยง ๆ ของพลังงาน หรือจุลไวร์สรีเปล่า เพราะจุลไวร์สเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่า และมนุษย์ก็ยังไม่สัมผัสถึงมันไม่ได้

จุลไวร์สยังช่วยกักร่อนความเป็นอัตตาของมนุษย์ให้เกิดเป็นบางสิ่งที่กลับไปสู่ สภาของเสรีภาพที่มนุษย์มีมาก่อนจะถือกำเนิด และหากมองถึงความงาม ก็ต้องมองถึงคุณ ประโยชน์และโทษที่จะต้องเกิดขึ้นแก่มนุษย์ ในแง่หนึ่ง จุลไวร์สทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์ อย่างมหาศาลในการมอบสิทธิเสรีภาพที่ประเสริฐแก่มนุษย์ เพราะหากไม่ความชั่ว ความดีจะ เกิดขึ้นมาได้อย่างไร และความเป็นประโยชน์ของจุลไวร์สยังแผ่ไพศาลอย่างมีเจตจำนงเสรีแก่ ดินและหญ้า ทำให้ดินอันเป็นผืนแผ่นดินประสานกันของโลกได้เคลื่อนไหวหรือลี้ไปอย่าง สมดุลในห้วงจักรวาล ฉะนั้น มนุษย์จึงควรจะสำเหนียกในบุญคุณของจุลไวร์สอย่างถึงที่สุด เพราะมีอีกข้อหนึ่ง คือการที่จุลไวร์สทำให้มนุษย์ต้องส่งสมประสบการณ์และสติปัญญาเพื่อ แก้ไขปัญหาว่า จุลไวร์สจะเข้ามาทำลายล้างสิทธิเสรีภาพของมนุษย์เมื่อใด

สุนรียเจตคติ คือ ความคิดของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากจุลไวร์สเล็ก ๆ เป็นอนุภาค ที่กระจัดกระจายโดยเสรีอย่างไร้เป้าหมาย และกลับมีเป้าหมายเพื่อสรรสร้างให้ออกติถูกลด ทอนลงไปเหลือเพียงแค่ความจริงของชีวิต หรือการที่จุลไวร์สเป้าสัตว์ที่ไร้ความหมาย มนุษย์ จึงมีความหมายในแง่ของสถานะที่จะกระทำการใดก็ได้บนโลกด้วยวิวัฒนาการอันไม่มีที่สิ้นสุด และหากถามว่า สิทธิเสรีภาพสวยงามหรือไม่ มนุษย์เองก็คงจะตอบว่ามันสวยงาม และแสนจะเอร็ดอร่อยอย่างกับว่า มนุษย์มีปัญหาในการทำลายไวร์สที่เป็นบ่อเกิดของโรค ร้ายของมนุษย์ ด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยจากสัจนิฐานของวิวัฒนาการ และ มนุษย์ก็ยังมีปัญหาเพิ่มขึ้นไปอีก ในการเรียกใช้ความรู้เพื่อจัดการให้จุลลินทรีย์กลายเป็นสัตว์ ที่มีประโยชน์ต่อโลกใบนี้ได้

ดังนั้น ความมีสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ จึงต้องย้อนกลับไปมองว่า สิ่งที่มนุษย์มอง ไม่เห็นตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกของการบ่มเพาะความรู้คืออะไร และสิ่งใดที่แยกระหว่างมนุษย์กับ สัตว์ ในขณะที่การเกิด การดำรงอยู่ และการตายเป็นธรรมชาติที่เรียกว่าสามัญลักษณะที่ไม่ สรรพสิ่งใดหนีพ้นไปได้ และสิ่งที่อยู่เหนือกว่ามนุษย์ทั้งหลายในทางอภิปรัชญา จริยศาสตร์

หรือคุณวิทยา ควรจะเรียกว่าเป็นสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมของสรรพสิ่งหรือไม่

อภิปรายผล

จากการตีความในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงคิดเห็นว่า สติปัญญาของมนุษย์นั้นยังมีไข่วิวัฒนาการที่ก้าวล้ำ ในเมื่อมนุษย์ต่างดาวโผล่เล่นอยู่ในอวกาศเป็นว่าเล่น และยังทิ้งล่องลอยไว้บนโลกอีกมากมายหลายแห่ง ในขณะที่มนุษย์ยังเที่ยวแต่บินวนเวียนไปมาอย่างอวดแบ่ง ซึ่งในมุมมองนี้ ผู้วิจัยคิดเห็นว่า มนุษย์ต่างดาวมีวิวัฒนาการที่สูงสุดถึงกระดิ่งแมวและยังล้ำหน้ากว่ามวลมนุษย์หลายเท่า ทั้งยังไม่มาบีบคั้นสิทธิเสรีภาพของมนุษย์อันกระจองอังก่อย และผู้วิจัยจะกล่าวถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ต่างดาว ที่บินร่อนในอวกาศอันกว้างได้อย่างสบายใจเฉิบ ในขณะที่มนุษย์ยังไถ่หมา 5 ขา มนุษย์ต่างดาวได้บินมาตัดหน้าเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์ต้องตีความแล้วไม่รู้เท่าไร ดังนั้น มนุษย์จึงสำนึกถึงการมอบสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมและไม่ก้าวก่ายต่อสิทธิของผู้อื่น หรือเรียกแบบพวกดิบดีเถื่อนว่าอย่าไปเสือกกับเรื่องของผู้อื่นให้มากนัก เพราะบางทีเขาผู้นั้นอาจจะเป็นผู้วางรากฐานของจักรวาลทางช้างเผือกหมายเลข 9819273096412435748 ก็เป็นไปได้

เอเลี่ยนที่ติดต่อสื่อสารกับเราได้ อาจมีอย่างน้อย 36 อารยธรรมในทางช้างเผือก สิ่งมีชีวิตทรงภูมิปัญญาต่างดาว ต้องติดต่อสื่อสารโดยสมการของเดรก ซึ่งสมการนี้ใช้ปัจจัย 7 ประการในการคำนวณเพื่อประมาณค่าตัวเลขที่เป็นไปได้เกี่ยวกับอารยธรรมต่างดาว และมีนักวิทยาศาสตร์พยายามมองหาเอเลี่ยนด้วยสัญญาณจากสิ่งมีชีวิตเรืองแสงเรียกว่า แผ่นบันทึกข้อมูลทองคำ ของนาซา และมีการกำหนดขอบเขตของปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเป็นสมมติฐานที่ใช้ในการคำนวณ และพบว่ามีโอกาสที่อารยธรรมขั้นสูงของเอเลี่ยนจำนวน 4-211 กลุ่ม จะยังคงดำรงอยู่ในกาแล็กซีทางช้างเผือกในปัจจุบัน และสมมติฐานในการคำนวณของมนุษย์ ที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าสิ่งมีชีวิตทรงภูมิปัญญาสามารถจะเกิดขึ้นได้บนดาวทุกดวงที่มีสภาพคล้ายโลก เมื่อเวลาผ่านไปราว 4.5-5.5 พันล้านปี หลังดาวเคราะห์นั้นก่อตัวขึ้นจนมีอายุเก่าแก่เท่ากับโลก วิวัฒนาการจะนำสิ่งมีชีวิตต่างดาวมาสู่อารยธรรมขั้นสูง จนสามารถติดต่อสื่อสารข้ามห้วงอวกาศได้เช่นเดียวกับมนุษย์หรือก้าวหน้ายิ่งกว่า และสิ่งมีชีวิตทรงภูมิปัญญาที่อยู่ใกล้โลกที่สุด อาจอยู่ห่างออกไปถึงราว 17,000 ปีแสง ในขณะที่สิ่งมีชีวิตทรงภูมิปัญญาที่อยู่ใกล้เราที่สุด ห่างออกไปนับ 10,000 ปีแสง (bbc.com, 2565 : ออนไลน์)

ทัศนะพุทธเสรีวิทยา จะมองว่ามนุษย์มีสิทธิโดยสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์สามารถบังคับจิตใจของตนเองให้แข็งแกร่งพอที่จะรับรู้ถึงสภาวะต่างๆ ที่เข้ามากระทบ

ความรู้สึก และมนุษย์จะรู้ว่าจิตวิญญาณอันด้วยพัฒนาของมนุษย์ยังกำลังบีบคั้นเพื่อลดหรือทอนสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นในสังคมอยู่ นั่นก็เท่ากับว่า มนุษย์ต่างดาวที่ไม่สามารถนับจำนวนได้และมีวิวัฒนาการก้าวหน้ากว่ามนุษย์นับ 10,000 ปีแสง กำลังหัวเราะให้กับเสรีภาพอันกระจองอ้งง่อยของมนุษย์

ข้อแรกต้องย้อนไปถึงพื้นฐานของธรรมชาติก่อนเลยว่า ที่จริงมนุษย์มีอิสรภาพเสรีภาพตามธรรมชาติ มนุษย์เกิดมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ มนุษย์จึงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ เพื่อให้บรรลุถึงพระนิพพาน ถ้าสังคมไม่มีหลักศีลธรรมก็จะกลายเป็นเรื่องทำลายโลก ดังนั้น การมีความรักความเมตตา เป็นอิสระจากความเห็นแก่ตัว และการให้อภัยในผู้อื่นจึงเป็นจิตที่พัฒนาถึงที่สุด และจะช่วยให้สังคมน่าอยู่และเกิดความสงบสุขได้ ดังนั้น หลักการเสรีภาพจะสะท้อนให้เห็นว่าเสรีภาพทางใจเป็นเงื่อนไขของหนึ่งที่ไม่ควรเข้าไปก้าวก่ายพื้นที่ส่วนตัวอันเป็นอธิปไตยของผู้อื่น และหากกฎหมายสังคมทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีหรือปิดกั้นเสรีภาพทางใจมนุษย์ มนุษย์ทุกคนก็ควรตระหนักถึงสิทธิอันชอบธรรมที่จะปฏิเสธ และไม่ต้องรักดีหรืออาจต่อต้านต่อการกระทำนั้น (เฮนรี เดวิด ธอโร, 2563 : 88)

ภายใต้กฎจักรวาลแห่งดุลยภาพ ระหว่างมนุษย์ต่างดาว มนุษย์ และสัตว์ จึงถือว่าสิทธิอันชอบธรรมมาตั้งแต่เกิดและเป็นเสรีภาพที่สร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียม ความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมทุกชนชาติ และจะยังเป็นการตอกย้ำสัจธรรมของวัฏจักรอันสวยงามหอมกลมกล่อมที่มนุษย์ต่างเห็นว่ามันเป็นเรื่องไกลตัว ดังนั้น สิทธิเสรีภาพของสัตว์ จึงเป็นวิวัฒนาการที่มนุษย์พยายามจะทำให้เห็นว่าถูกต้องและมีความเป็นธรรมอยู่เสมอ ซึ่งความจริงอาจไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็ได้

องค์ความรู้จากงานวิจัย

งานวิจัยนี้ ดังที่ผู้วิจัยมีความประสงค์ เพื่อจะสรรค์สร้างมิติของการแสวงหาสิทธิและเสรีภาพของสัตว์ซึ่งก็รวมถึงมนุษย์และมนุษย์ต่างดาวด้วย การให้คุณค่าทางชีวิตมนุษย์จึงเกี่ยวเนื่องกับความเป็นปัจเจกของความจริงที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการถูกบีบบังคับด้วย คำครหา คำตักเตือนโทษ การใส่ร้ายป้ายสี การสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น การมองแต่ตนเองว่าดี และการใช้อำนาจทางค่านิยมบีบคั้นให้มนุษย์หรือสัตว์รู้สึกด้อยค่าทางสังคม

พุทธเจตติเสรีวิทยา จึงเป็นการน้อมนำคำสอนของพระศาสดาแห่งพุทธศาสนา หรือพระพุทธเจ้า ด้วยการมองเห็นความจริงของความสุขที่ไม่ใช่การเบียดเบียน แยกหยัน ข่มเหง รังแก ดูถูกดูหมิ่นแก่ผู้ใด แต่ความสุขนั้นต้องการมาจากความรัก ความเข้าใจใน มิตรภาพ ความน้อมนำคุณ ความกตัญญู ความรู้จักว่าเหตุใดควรไม่ควร และต้องเป็นความสุขสงบที่ไม่สร้างสิ่งปฏิกูลในจิตใจของตนเองและผู้อื่นให้เกิดเป็นความบาดหมาง ซึ่งสุดท้ายแล้วสัตว์กับมนุษย์ก็มีต่างกันในเรื่องของการเกิด แก่ เจ็บ และตาย

สรุป

กล่าวโดยสรุป สิทธิเสรีภาพ คือ การมีสิทธิและหน้าที่ในการพึงปฏิบัติให้เป็นพระสงฆ์ที่ดี มีเมตตากรุณา ไม่อิจฉาริษยา เห็นผิดเป็นชอบ และเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในหลักการปกครองเพื่อความสุขสันติของสังคม พระสงฆ์เป็นแบบอย่างของสัตว์หรือผู้ดี ในทิศทางของการให้ สละตนเอง เพื่อช่วยเหลือ ปกป้องคนดี และการละเว้น การเบียดเบียน การไม่เข่นฆ่าผู้อื่นทางจิตใจ ถือเป็นสิทธิเสรีภาพที่ดีก็จะเกิดขึ้นและเป็นประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

มนุษย์ คือสัตว์ประเภทหนึ่ง และมีวิวัฒนาการเพื่อการอยู่หรือดำรงชีพให้อยู่รอด และมนุษย์เกิดมาโดยมีความประเสริฐ เป็นสิ่งที่สัตว์ประเภทอื่นไม่สามารถมีหรือเรียนรู้ได้ คือสติปัญญา และมนุษย์ก็คือสัตว์ ดังนั้น พฤติกรรมหรือวิวัฒนาการของสัตว์ จึงสำคัญด้านเหตุผล การเรียนรู้เข้าใจระบบระเบียบทางความคิดที่ซับซ้อนต่อการตัดสินใจเพื่อ สิทธิและเสรีภาพ

สิทธิเสรีภาพสวยงามหรือไม่ มนุษย์เองก็คงจะตอบว่ามันแสนจะเริ่ดอร่อย อย่างกับว่า มนุษย์มีปัญหาในการทำลายไวรัสที่เป็นบ่อเกิดของโรคร้ายของมนุษย์ ด้วยเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ทันสมัยจากวิวัฒนาการ และมนุษย์ก็ยังมีปัญญาเพิ่มขึ้นกลายเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ต่อโลกใบนี้ได้

บรรณานุกรม

- ฌอง ฌาคส์ รุสโซ. (2563). **สัญญาประชาคม หรือ หลักแห่งสิทธิทางการเมือง**. สมบูรณ์ ศุภศิลป์, แปล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ทับทิมสี.
- เฮนรี เดวิด ธอโร. (2563). **ด้านอำนาจรัฐและความเรียงสามชิ้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พจนา จันทรสันติ, แปล. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

- Suphaphol, S. (2014). *Comparative Study of Levels of Explanation in Community Contracting Theory of John Locke and Jean Jacques Russo*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- พระครูอนุกูลกัลยาณกิจ และคณะ. (2560). การบริโภคมังสะวิรัติในพระพุทธศาสนา. *วารสารปัญญาปณิธา*. 2 (2), 46.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2550). **ประชาธิปไตยไม่ยากถ้าอยากได้ พิมพ์ครั้งที่ 1**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวयจำกัต์.
- สุทัศน์ ปิงศิริพัฒนา. (2542). เจตจำนงเสรีและเหตุวิสัยในพุทธปรัชญาเถรวาท. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565, จาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1082542000433>
- พระมหานิกัร บัณฑิต และคณะ. (2563). เสรีภาพตามทัศนะของมอง ฌากส์ รุสโซ กับพุทธทาสภิกขุ. *วารสารสถาบันวิจัยพุทธธรรม*. 7 (1), 130-131.
- พระสมุห์อดิเรก อาทิจจพล (โลกะนัง). (2561). พุทธจริยศาสตร์ที่ประยุกต์ใช้กับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. 18 (3), 5.
- สุภาพรณ ไกรเดช และวรรณวิสาข์ ไชโย. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ในทัศนะของ ปิเตอร์ ชิงเกอร์. *วารสารปณิธาน*. 16 (2), 28.
- John K.Roth and Frederick Sontag. (1988). *The Questions of Philosophy*. California: Wadsworth Publishing.
- พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) และคณะ. (2563). การบูรณาการหลักสิทธิเสรีภาพ เสมอภาคและภราดรภาพในวิถีทางประชาธิปไตย. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 5 (2), 86.
- อาภรณ์ ธิปไตย. (22 พฤษภาคม 2560). **พฤติกรรมสัตว์ (Animal Behavior)**. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.scimath.org/lesson-biology/item/7042-animal-behavior>
- สถาบันนิติธรรมมลาย. (12 กันยายน 2562). **หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (มาตรา 25 - 49)**. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.drthawip.com/constitution/006>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (12 กันยายน 2562). **หน่วยที่ 3 พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย**. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2565, จาก <http://oldweb.mcu.ac.th/mcutrai/menu2/Critical/03.htm>

- พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต (4 มกราคม 2563). **กรรมของสัตว์โลก 4 ชนิด**. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2565, จาก <https://goodlifeupdate.com/healthy-mind/dhamma/46694.html>
- bbc.com. (17 มิถุนายน 2563). **เอเลียนที่ติดต่อสื่อสารกับเราได้ อาจมีอย่างน้อย 36 อารยธรรมในทางช้างเผือก**. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.bbc.com/thai/features-53061517>
- ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา. (16 พฤษภาคม 2564). **ไวรัส (virus)**. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก <https://sciplanet.org/content/7914>
- digitalschool.club. (1 มิถุนายน 2565). **จุลินทรีย์(microorganism)**. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก http://www.digitalschool.club/digitalschool/science1_2_2/science1/more/microorganism_3_1.php